

Vlaanderen en België, een gespannen verhouding

Wim Labaye

Kerstmis is een feest van vrede. Bij de kerststal vernemen de herders van de engelen dat er een tijd van vrede komt voor alle mensen van goede wil. Met kerstmis vinden we dus dat het welletjes geweest is in Israël, Syrië en Irak om er maar enkele te noemen uit de contreien van de Messias.

Kijken we naar buitenlandse conflicten, dan zien we telkens twee partijen die niet met elkaar willen praten. Gewoonlijk is de een rijker en machtiger, en de andere gewelddadiger en roekelozer. Gewoonlijk zegt elke partij dat met de andere partij niet te praten valt, omdat het over terroristen gaat, oproerkraaiers, landverraders of minstens mensen met een foute opinie.

We denken er niet aan dat het kerstverhaal misschien ook op ons van toepassing is. Er woedt bij ons al honderd jaar een loopgravenoorlog tussen twee rivaliserende stammen. Het is geen oorlog tussen Franstalige officiers en Vlaamse soldaten. Het is zelfs geen oorlog tussen Walen en Vlamingen. Het is een oorlog tussen Vlaamse Belgen en Belgische Vlamingen. Het is waar, wij leggen in ons land geen echte bommen. Onze communautaire bommen hebben soms zelfs iets folkloristisch. Maar hebben we echte vrede in ons land? Onvrede heeft toch een aantal nadelen. Een belangrijk nadeel is dat het een rem is op de besluitvorming en dus ook op de welvaart. Een ander nadeel is dat onvrede ongelukkig maakt. Vrede, in haar Bijbelse betekenis, impliceert ook harmonie en geluk. Vrede is de weg naar het paradijs.

De kwestie Vlaanderen en België is niet zonder belang, wat men ook moge beweren. Het is wel zo dat vele mensen de schouders ophalen en of iedere vorm van debat rond dit thema vermijden. Maar dat wijst al op een probleem. De kwestie Vlaanderen België vormt momenteel de inzet van een heuse machtsstrijd tussen twee groepen partijen, de zogenaamd traditionele partijen en de zogenaamde Vlaams-nationalistische partijen. Gezien het feit dat laatstgenoemde groep ruim 40% van de Vlaamse bevolking vertegenwoordigt, is de kwestie niet zonder belang. Grosso modo kan je stellen dat deze groep de verdwijning van België ten voordele van een autonoom Vlaanderen voorstaat terwijl de traditionele partijen blijven pleiten voor het behoud van België.

Het moet gezegd dat er weer heel wat nuancering en definiëring nodig is. Niet iedereen die Vlaamsgezind is, stemt voor een Vlaams-nationalistische partij en omgekeerd. De motivatie voor NVA of VB te stemmen heeft vaak te maken met andere vormen van onvrede, bv gevoel van onveiligheid, problemen rond migranten en sociaal-economisch beleid (geen sociale zekerheid voor zogenaamde 'profiteurs', waarbij men vergeet dat de profiteurs vaak in eigen rangen zitten).

Er zijn ook heel wat gradaties. Zo hebben de meeste Vlamingen wel een soort Vlaamse *identiteit*, d.w.z. ze kunnen, bijna zonder blozen, vertellen dat ze Vlaming zijn. Dat betekent niet dat ze België willen doen verdwijnen. Ze zijn tegelijk ook Belg en Europeaan en soms hebben ze nog een identiteit van hun ouders of van hun land van herkomst. De Libanese schrijver Amin Maalouf

beschrijft in zijn boek “les identités meurtrières”¹ hoe identiteit tot stand komt en hoe complex identiteit kan zijn. Een probleem in de Vlaamse Beweging is de opvatting dat identiteit enkelvoudig en homogeen is of moet zijn. Dat is in de praktijk niet mogelijk. Eigenlijk krijg je die identiteit met de moedermelk en die melk smaakt bij iedere moeder anders. Zeker en vooral in de tijd-ruimte waarin wij hier leven, is leven met andere culturen een noodzaak en met een beetje verbeelding is het zelfs een aangename noodzaak.

Verder is er, typisch voor ons land, de gezindheid. Zo kan je Vlaamsgezind (flamingant) zijn of Belgisch gezind, waarbij de eerste term couranter is dan de tweede. Die gezindheid krijg je ook wel een beetje met de moedermelk maar er is toch een soort eigen ‘confirmatieproces’, vergelijkbaar met de plechtige communie, waar je bepaalde gezindheden internaliseert en zelf de wereld gaat interpreteren met of tegen de gezindheden van je voorouders en vrienden. Ik heb zelf ondervonden, door naar het buitenland te gaan, hoe we met onze gezindheid toch voortdurend invloed ondervinden van onze omgeving. Wie immuun is voor omgevingsfactoren, is een psychopaat of een plant.

Het probleem met het begrip gezindheid is waar de grens precies ligt tussen Vlaamsgezindheid en “Belgisch gezindheid”? Weinigen noemen zich vandaag nog Belgisch gezind. Vandaag hebben de grote traditionele partijen CD&V, VLD en SPA een visie op Vlaanderen die revolutionair zou geweest zijn voor de VU van 25 jaar geleden. Ook de traditionele partijen zijn voorstander van verregaande Vlaamse autonomie. Zij doen ook geregeld een staatshervorming, al kan men natuurlijk zeggen dat de hete adem van de NVA hier een belangrijke rol gespeeld heeft. Feit is dat de verschillen tussen de partijen niet zo groot zijn als die partijen beweren. De scheidingslijn tussen Vlaamsgezindheid en Belgisch gezindheid is vandaag sterk opgeschoven in Vlaamse richting. De vraag is nu wat voor jou de prioriteit heeft: meer autonomie voor Vlaanderen of het behoud van België? Alleen met die vraag kan je nog een beetje de geesten scheiden, maar het probleem is dat je theoretisch nog altijd voor beiden kan kiezen.

Verder dan de gezindheid is het nationalisme. Ik vind nationalisme een onduidelijk woord. In principe is nationalisme de liefde voor de eigen natie of het eigen volk. Daar is niets verkeerd aan zolang men 1) in die natie niemand uitsluit (ook niet de inwijkelingen) 2) men het gematigd nationalisme van andere naties respecteert. In principe zou een Vlaams nationalist een Waals nationalist of Frans nationalist kunnen worden als hij in Wallonië resp. Frankrijk gaat wonen? En hij kan bevriend zijn met Mohammed die vroeger een Marokkaans nationalist was en nu een Vlaams nationalist en misschien is Mohammed wel beide? Kan je ook het nationalisme van andere volkeren koesteren? Het klinkt een beetje onrealistisch. Omdat nationalistische bewegingen vaak tot onverdraagzaamheid en geweld geleid hebben in het verleden, kreeg het woord nationalisme een negatieve bijklank. Ik gebruik het woord liever niet. Ik zou in de journalistiek liever over extremisme of fanatisme spreken als er echt onverdraagzaamheid of geweld bij te pas komt.

¹ <http://zwijgerblog.blogspot.be/2012/04/les-identites-meurtrieres-amin-maalouf.html>

Merkwaardig is dat nationalisme bijna uitsluitend in de context van Vlaams nationalisme gebruikt wordt. Belgisch nationalisme schijnt niet te bestaan. Men spreekt dan eerder van patriottisme of vaderlandsliefde en denkt dan aan wapperende driekleuren en aan de koning die op 11 november een krans neerlegt. Zou er ook een Vlaams patriottisme kunnen bestaan? Zover zijn we nog niet.

Identiteit, gezindheid, nationalisme en extremisme, maar ook patriottisme zijn niet noodzakelijk gekoppeld aan stemgedrag, al is er natuurlijk een verband. Vandaag is de factor gezindheid wellicht sociologisch de belangrijkste. De gezindheid veroorzaakt een diepe, onzichtbare kloof in Vlaanderen, maar niet in Wallonië. In Wallonië zit iedereen op dezelfde lijn – wij zijn Belgen. In Vlaanderen praten flaminganten te weinig met Belgisch gezinden. De kwestie is te gevoelig, een vriendschap kan erop breken. Men gaat het debat gewoon uit de weg.

Een groot probleem is het feit dat Vlaamsgezindheid vaak als iets ‘onethisch’ of verfoeilijks bestempeld wordt. Het is moeilijk om je te ‘outen’ als flamingant. Dat heeft te maken met het feit dat machtsverhoudingen op het spel staan, maar ook met onaangename associaties en raakvlakken van de Vlaamse Beweging met uiterst rechts. Het zou gemakkelijker zijn indien die achilleshiel niet bestond. Het is soms beter klare wijn te schenken over je gebreken dan je te wentelen in verongelijkheid. Dat ondervindt nu ook de Kerk. Misschien kan de Vlaamse Beweging hier klare wijn schenken. Maar misschien kan zij ook besluiten zichzelf te ontbinden. Immers, alle Vlaamse politieke partijen hebben vandaag een zekere autonomie en beter beleid voor Vlaanderen op het programma staan.

Vlaamsgezinden praten meestal met andere Vlaamsgezinden en daardoor geraken ze nog meer overtuigd van het eigen gelijk. Dat is ook zo met de Belgisch gezinden. De Belgisch gezinden overtuigen elkaar dat alle problemen veroorzaakt worden door de NVA. De Vlaamsgezinden overtuigen elkaar dat alle problemen veroorzaakt worden door de PS.

De gezindheid bepaalt vaak de prioriteiten die men stelt in de politieke agenda. Zo kan men toch stellen dat de meeste Vlaamsgezinden de overtuiging delen dat communautaire hervormingen dringend en noodzakelijk zijn om andere bv. sociaal-economische efficiënt te kunnen doorvoeren. De Belgisch gezinden zien dat net omgekeerd. Het communautair krakeel leidt net tot afbraak van het eigen huis en is een rem op efficiënte politieke besluitvorming. Waar beide groepen elkaar misschien kunnen vinden, is in de conclusie dat het allemaal niet zo lekker zit met de politieke besluitvorming in ons land, maar de ene partij wijt dat natuurlijk aan de andere.

Het bedroeft me dat deze kwestie ons land (eigenlijk vooral Vlaanderen) zo diep verdeelt en daarom schrijf ik deze tekst. Meer nog, als we deze kwestie niet kunnen bespreken en doortastend kunnen oplossen, zullen we nooit tot een duurzame vrede in dit land kunnen komen. Wat baat het in perfecte harmonie met de Franstaligen te leven (wat we eigenlijk allemaal willen) als er hier bij ons in Vlaanderen een diepe verdeeldheid en misnoegdheid achterblijft? Onze politieke motor zal blijven sputteren van het communautair krakeel zodat we telkens weer achterop hinken met onze politieke en sociaal-economische agenda.

Welke argumenten pleiten vòòr België?

- 1) België is een Europese staat met adelsbrieven in Europa en in de wereld. Je beseft dit pas als je in het buitenland woont. België is een sterk merk , wat men ook moge beweren. Merkwaardig is ook dat de moeilijkheden in België voor buitenlanders vertederend werken. Het is zoals een oude boom die dreigt te sneuvelen. Plotseling wordt hij door iedereen met veel liefde omringd.
- 2) Dat komt omdat “de Belgen” rijk en machtig zijn in de wereld. België heeft een unieke ligging en de Belgen bezetten unieke leidinggevende posities in de wereld op allerlei terreinen. Merk op dat dit ook voor Vlaanderen het geval is, maar historisch heeft België toch een voordeel omdat die bekendheid er al is, terwijl die voor Vlaanderen (resp. Wallonië en eventueel andere gewesten) nog moet opgebouwd worden.
- 3) De “diversiteit” van België heeft wel degelijk voordelen, maar je moet goed samenwerken en bereid zijn de vruchten van die samenwerking te delen. Op het grensvlak tussen Germaanse en Romaanse cultuur bezit België een enorm diplomatiek potentieel. Belgen kunnen het uitstekend vinden met hun machtige buurlanden.
- 4) De buitenwereld ziet ons Belgen liever “samen”. Merk op dat de buitenwereld altijd een voorkeur heeft voor harmonie. Wanneer een koppel op scheiden staat, vindt de buitenwereld dat altijd jammer. De buitenwereld kent en begrijpt de interne problemen niet en vindt dat er mag gerelativeerd worden. Dat is mooier, dat is harmonischer. Nu zou je kunnen zeggen dat de mening van de buitenwereld niet ter zake doet, het gaat over het geluk van de inwoners zelf. Welnu, dat is niet zo; de mening van de buitenwereld is wel degelijk van belang, ook voor het geluk van de inwoners. De mening van de buitenwereld is trouwens ook van belang bij scheidende koppels, ook al is ze niet allesbepalend.
- 5) De aanwezigheid van Brussel en Wallonië. Brussel is als Europese hoofdstad enorm belangrijk. De stad kan niet gesplitst worden. Brussel verkiest nog altijd België boven Vlaanderen. Vlaanderen wil en mag haar hoofdstad niet verliezen. Wallonië verkiest ook België en gelooft nog niet in eigen autonomie. Wellicht is een federatie daarom nog altijd denkbaar en plausibel, op voorwaarde dat men wil samenwerken. Maar dan moet hard gewerkt worden aan economische zijde.

Welke argumenten pleiten tegen België?

- 1) Er bestaat geen echt Belgisch gemeenschapsgevoel noch een natiegevoel , zelfs na bijna 200 jaar onafhankelijkheid. Soms is er eerst een natie, en dan een staat. Soms is er eerst een staat, en dan een natie. Zo heeft Luxemburg na haar onafhankelijkheid in 1839 spontaan een Luxemburgs natiegevoel opgebouwd, wel moet gezegd dat dit ook lang geduurd heeft. Er is geen Belgische natie en Jules Destrée had toch wel een beetje gelijk. De rode-duivels-met-frieten-en-Hooverphonic belgitude is eerlijk gezegd niet indrukwekkend en minstens even oppervlakkig als de Vlaams-populaire evenknieën zoals de Ronde Van Vlaanderen. Dat pleit op zich nog niet tegen België. Maar Vlamingen en Franstaligen kennen mekaar niet goed; ze kijken niet naar elkaars zenders (wat jammer is) en huwen niet zo vaak met elkaar (u mag zelf

kiezen of u dit jammer vindt; het is ergens toch een beperking van de combinatie-mogelijkheden). Dat is natuurlijk ook zo voor Duitstalige en Franstalige Zwitsers, maar wij leven toch bijzonder dicht bij elkaar in een uiterst vlak land.

- 2) Daarmee samengaan, hebben Vlamingen en Franstaligen eigen culturele en politieke voorkeuren en dat leidt altijd tot politieke onenigheid. Daardoor is het politieke bestuur van België uiterst complex. In een tijd van crisis als deze wordt daadkracht verwacht van de overheid en dat is in de Belgische context uiterst moeilijk. Dat verklaart de opmars van NVA. Vele Vlamingen, en daaronder ook opvallend veel ondernemers (>50% als we de peilingen van Trends mogen geloven), hebben het bijzonder moeilijk met het gebrekkig bestuur in België en hopen met Vlaanderen op beterschap.
- 3) De Belgische instellingen vertonen een extreem laag EQ (Emotioneel Quotiënt) tegenover de Vlamingen. Het lijkt wel een aangeboren eigenschap, het is volgens mij (vandaag) geen bewust negeren van Vlaamse gevoelens. De Belgische instellingen doen wel degelijk pogingen om de harten van de Vlamingen te winnen. Maar zij doen dat met een verbijsterende onhandigheid. Men heeft in Brussel nog altijd niet geleerd dat het vermanende vingertje voor de Antwerpenaar een uitdaging is. Antwerpen heeft haar statusverlies van de zestiende eeuw nooit kunnen verkroppen. Vertel dus niet vanuit Brussel voor welke partij een Antwerpenaar moet stemmen. De koning zou de Antwerpenaren moeten aanraden voor het Vlaams Belang te stemmen, alleen op die manier kan hij hen doen twifelen aan hun stemgedrag. Dié psychologie moet men eindelijk eens gaan begrijpen. Merk op dat dit geen echt argument tegen België is, eerder een beschrijving van bestaande gevoeligheden en wrijvingen.
- 4) Toch hebben de Belgische instellingen ergens de harten van de Vlamingen verloren. De eerste flaminganten dachten er zelfs niet aan België te laten verdwijnen. Historisch waren de Belgische instellingen wel in handen van Franstaligen en verfranste of “verbeulemanste” Vlamingen. Zoals met alle conflicten tussen volkeren, is er eerst en vooral een sociaal-economisch verschil met de daarmee gepaard gaande sociale onrechtvaardigheid. De Vlaamse Beweging was nodig om een begin van gerechtigheid te creëren. De Vlaamse Beweging ziet zich tekens weer gevoed door de halsstarrigheid en de lethargie van de Belgische instellingen die angstvallig hun macht en hun privileges bewaken. De Belgische instellingen hadden pro-actiever kunnen optreden met betrekkingen tot de Vlaamse eisen. Het is een beetje zoals met de Kerk die de tekenen van de tijd onvoldoende begrepen heeft en zich opgesloten heeft in het eigen gelijk. En nu is het te laat. Natuurlijk lijdt de Vlaamse Beweging ook aan ernstige sclerose, en het is de vraag wanneer zij in staat zal zijn zichzelf te ontbinden omwille van het bereikt hebben van haar doelstellingen.
- 5) Het gevolg van dit alles is dat vele Vlamingen zich niet lekker voelen in België. Ze hebben het gevoel tweederangsburgers te zijn. Met een gebrekkige kennis van het Frans geraak je nergens maar met een gebrekkige kennis van het Nederlands kan je wel CEO van Belgacom of eerste minister worden in dit land. Misschien heeft het objectief niet zoveel belang maar het weegt nog altijd zwaar in de perceptie, vooral omdat het nu harde tijden zijn voor iedereen. “Some animals are more equal than others”. (George Orwell). Een Vlaamse stem

lijkt politiek minder gewicht te hebben dan een Waalse of een Brusselse. Ook al is dit objectief moeilijk meetbaar, het gevoel is er en het gaat er niet op achteruit.

Welke argumenten pleiten voor een Vlaamse staat of verregaande Vlaamse autonomie? Ik moet toegeven dat dit een moeilijke opgave is omdat ik dan ook de argumenten voor of tegen Wallonië en/of Brussel zou moeten oplijsten.

- 1) Vlaanderen heeft de wind in de zeilen, het ligt in de lijn van een logische evolutie. Wat Europees beslist moet worden, blijft wel Europees. Maar wat op Belgisch niveau kan beslist worden, kan vaak ook op Vlaams niveau, volgens het subsidiariteitsbeginsel. Er zijn natuurlijk domeinen waar dit minder zin heeft, zoals defensie. Maar bijna alles is mogelijk in Vlaanderen. Dat is niet zo evident in Wallonië en Brussel. Maar om succesrijk te zijn, hoef je niet noodzakelijk groot te zijn, dat bewijzen talloze succesrijke kleine landjes.
- 2) De legitimiteit van het gebeuren. Als de Vlamingen meer autonomie willen, dan moeten ze die krijgen, puur omwille van het democratische karakter van de operatie. Net zoals de Kosovaren hebben de Vlamingen een recht op zelfbestemming. Het Vlaamse streven past in een wereldwijde tendens van regio's om volgens het subsidiariteitsbeginsel het laken naar zich toe te trekken.
- 3) Zoals hierboven geschetst zouden Vlamingen het onderling sneller eens moeten raken over sociaal-economische thema's omdat de Vlamingen een centrum-rechts profiel hebben. De Vlaamse regering zou het in principe beter, vooral efficiënter, moeten doen dan de federale. (Dat is niet altijd even duidelijk.)
- 4) De taal vergemakkelijkt de vlotte communicatie en de besluitvorming. Er is niet alleen de taal maar ook de onderliggende cultuur en stijl van het huis.
- 5) Samenvattend biedt Vlaamse autonomie kansen voor een beter bestuur.

Welke zijn de nadelen van een Vlaamse staat of verregaande Vlaamse autonomie?

- 1) Het verlies van een aantal Belgische voordelen, zie de argumenten die pleiten voor België. Het grootste probleem is Brussel. Vlaanderen kan en wil Brussel niet verliezen. Het is niet realistisch te denken dat Brussel zal willen opgaan in een autonoom Vlaanderen. De voorstellen van het VB om Brussel gewoon te 'kopen' getuigen niet van realiteitszin, maar gebrek aan realiteitszin is een zeldzaam sympathieke karaktertrek van het VB.
- 2) De relatie met Frankrijk dreigt zeer moeilijk te worden, zonder garanties dat de relatie met Nederland ernstig verbetert. Ik had eerlijk gezegd gehoopt dat een Vlaams bewind nu al de banden met Nederland aanzienlijk had kunnen verbeteren. Daar is nog niet veel van te merken.
- 3) Vlaanderen heeft op internationaal vlak een negatieve perceptie te corrigeren. Franstalig België heeft een beter internationaal netwerk en een betere pers. Men moet inzien dat het merk "België" naar Franstalig België zal gaan, of men dat nu leuk vindt of niet. Het kan lang duren om die achterstand in te lopen. Er bestaat ook een vrees dat Vlaanderen een ruk naar rechts zal maken indien de band met Wallonië verdwijnt. (Ik denk dat persoonlijk niet,

omdat het 'rechtse' (stem)gedrag van Vlaanderen gedeeltelijk ook te verklaren is door het gedwongen samenleven met het 'linkse' Wallonië.)

- 4) Er zullen geringere schaalvoordelen zijn in de aankoop en het beheer van goederen. Een groter land heeft ook een sterker onderhandelingspotentieel. Dat kan een rol spelen in het aankopen van vliegtuigen of het verkopen van banken.
- 5) De economische moeilijkheden van Wallonië zijn daarmee niet van de baan. Vlaanderen heeft geen belang bij een zwakke buur, integendeel. Zelfs als Vlaanderen autonoom zou worden, zou het toch nog belang hebben bij een minstens tijdelijke solidariteit met Wallonië. Solidariteit moet ook kunnen in een confederatie. Waarschijnlijk beseft de NVA dit ook wel, maar zij zou hierin klare wijn kunnen schenken aan de Vlaamse bevolking.

Merk op dat de taal in bovenstaande overwegingen niet meer zo'n grote rol speelt, tenzij dan symbolisch. Taal was een belangrijk strijdpunt in de Vlaamse Beweging maar is dat steeds minder. Dat komt omdat de taalwetten er gekomen zijn, misschien ook omdat Franstaligen steeds meer moeite doen om Nederlands te spreken. Jammer dat de Vlamingen zo weinig moeite doen om Nederlands te spreken en vasthouden aan het Verkavelingsvlaams.

Het Taal Aktie Komitee zou zichzelf moeten ontbinden omdat het de beoogde doelstellingen bereikt heeft, misschien met uitzondering van een paar hardnekkige baronieën in Brussel. Als het TAK toch wil nuttig voortbestaan, kan het misschien bloemen uitreiken aan politici en beleids mensen die wél goed Nederlands spreken aan beiden zijden van de taalgrens. Dat zou het Nederlands in een veel positiever daglicht plaatsen. Hoe dan ook, de taalstrijd is voorbij en is nu een machtsstrijd geworden.

Persoonlijk ben ik voorstander van de federale kieskring waarbij het mogelijk wordt voor politici van de andere regio te stemmen. Ik denk dat dit voor alle instellingen gezonder is. De gekozen politici moeten dan verantwoording afleggen aan alle regio's en zullen automatisch een meer verantwoordelijk beleid voeren. Dit moet ook dringend gebeuren op Europees niveau. Als de gemandateerde Europese politici alleen de belangen van hun eigen deelstaat moeten behartigen, zal het met de Europese constructie fout aflopen. De eerste scheuren in het gebouw zijn al zichtbaar.

De media spelen in de huidige polarisatie rond de Vlaamse kwestie een verpletterend negatieve rol. Eerst en vooral is er de commercialisering van de media en het gestegen belang van de kijkcijfers. Daarom worden verkiezingsshow's en debatten meer en meer herleid tot arena's waar bloed moet vloeien voor het volk. De inhoud is dan minder belangrijk als er maar winnaars en verliezers zijn. Daardoor hebben de media onbewust een belangrijke bijdrage geleverd aan de Vlaams-Belgische polarisatie in ons land. Verder, daarmee samenhangend, betreur ik ook dat de openbare omroep haar neutraliteit in het debat verloren heeft en dat zij zich geroepen voelt het vermanend vingertje naar de Antwerpenaren te richten. Zij dichten zichzelf een soort educatieve rol toe naar de bevolking. Zoals hoger beschreven heeft dit een averechts effect. De openbare media hebben dus zelf een aanzienlijke bijdrage geleverd aan de opmars van de partijen die ze wilden bestrijden.

De machtsstrijd is nog volop aan de gang. Persoonlijk denk ik dat een rijk en dicht bevolkt gebied als België altijd moeilijk te besturen is omdat er teveel kandidaten zijn om die gebieden te besturen. Je kan onze situatie een beetje vergelijken met die van Noord-Italië. Politieke stabiliteit is moeilijk omdat de politieke belangen gewoon te groot zijn. Dat was ook al zo in de tijd van Alva en Machiavelli.

In Zweden is dat anders. Je hebt daar 8 miljoen inwoners in een gebied dat groter is dan Frankrijk en dat voor 90% uit dennebossen en meren bestaat en dat gedurende de helft van het jaar met sneeuw bedekt is. Alleen de Zweden zelf zijn erop uit dat land te bevolken en te besturen. En dat gebeurt dan ook zelfbewust en efficiënt, tenminste als je dat van hieruit bekijkt.

Wat moet er dan gebeuren? Persoonlijk denk ik dat de buitenwereld meebeslist, of wij Vlamingen dat nu leuk vinden of niet. In de huidige geo-politieke context is het verdwijnen van België zeer onwaarschijnlijk. Als we verdere schade aan het huis willen vermijden, dan is het wel de hoogste tijd dat er iets gebeurt met de inwoners. Zij moeten meer met elkaar praten. Zij moeten sereen leren praten over de Vlaamse kwestie, niet binnenskamers maar buitenskamers, met degenen die anders denken. De media moeten niet polariseren maar mediëren. We moeten Nederlanders naar Vlaanderen halen om ons te leren debatteren zonder onder tafel te kruipen van schaamte.

In alle debatten zie je dat ieder communautair debat weer eindigt bij het sociaal-economische. Daar zit momenteel het grootste probleem. Lethargie moet dringend plaats maken voor daadkracht. De overheid moet dringend op dieet. Bij de Vlamingen bestaat de indruk dat de saneringsmaatregelen een druppel zijn op een hete plaat.

Voor al bij de werkende bevolking, inclusief de zelfstandige ondernemers, staan alle indicatoren op rood! Iedereen voelt de werkdruk en de lasten stijgen. Bij velen daalt ook het inkomen en de koopkracht. Niets is meer demotiverend dan hard werken en achteruitgaan. Deze werkende bevolking kan niet tevreden zijn met de huidige situatie. Als de traditionele partijen dus de macht in handen houden, en tegelijk onvoldoende daadkracht tonen in de sanering van de overheid en de verbetering van het economische klimaat, zal de werkende bevolking hoe dan ook kiezen voor de oppositie, onafhankelijk van haar bezorgdheid om het communautaire. Het is de enige manier om uitdrukking te geven aan haar ontevredenheid. Er is dus werk aan de winkel.

Je zou me kunnen vragen welke staatsvorm ik dan voorsta? Puur utopisch gezien, ben ik voorstander van een confederatie van deelstaten in Benelux verband. Het kan eigenaardig klinken, maar ik denk niet dat de staatsvorm zo belangrijk is. Volgens mij is de ziel van de staat veel belangrijker. De ziel van de staat moet zijn: ondernemingsgezind, vooruitstrevend, eensgezind, open en op de wereld gericht. Dat kan in België en dat kan in Vlaanderen, op voorwaarde dat de band met Brussel en Wallonië op een of andere manier behouden blijft.

Waar het in de kwestie Vlaanderen – België en in de bijhorende gezondmaking het meest aan ontbreekt, is aan bezieling. Daar zit het grootste probleem. Noch het project België, noch het project Vlaanderen kunnen vandaag rekenen op een grote bezieling. We zouden zoals altijd de schuld kunnen geven aan de politici. Maar is dat wel correct? Inderdaad, we hebben nood aan

bezielers, maar we hebben evenveel nood aan mensen die bereid zijn zich te laten bezielen. En ook daar zit een groot probleem. Kunnen we ons nog laten bezielen anno 2013, aan de vooravond van Kerstmis? Het is een essentiële voorwaarde voor vrede in ons land en vrede in de wereld, een stap op weg naar het nieuw Jeruzalem dat ons beloofd wordt na de verkiezingen van 2014.

Heverlee, 24 december 2013